

مقدمه:

خواندن، دربرگیرنده مجموعه‌ای از مهارت هاست و پایه مشترک موفقیت در تمام امور تحصیلی محسوب میشود. خواندن، در تمام فعالیت های تحصیلی و یادگیری نقش اساسی به عهده دارد و مشکلات خواندن، مهمترین عامل نبود موفقیت تحصیلی در مدرسه شناخته شده است. محور اصلی سواد آموزی، خواندن است و از هر کسی انتظاری رود خواندن و نوشتن را بدانند. بیشتر کودکان برای یادگیری خواندن به مدرسه می روند و تحصیلات رسمی خود را برای خواندن و نوشتن آغاز میکنند. اعتقاد بعضی از متخصصان بر این است که اغلب شکست های تحصیلی در دوره ابتدایی، از ناتوانی های خواندن نشات می گیرد. عمده ای از مشکلات یادگیری، به خواندن و هجی کردن مربوط می شود که به صورت ناتوانی در خواندن، نا رسا خوانی و مشکلات مربوط به هجی کردن ظاهر می شود. ناتوانی یادگیری در خواندن و هجی کردن از پایه اول تحصیلی آغاز می شود و در پایه های بعدی ادامه می یابد. خواندن و نوشتن، تبدیل زبان به نمادهای جدید هستند. به طور معمول دانش آموزی که در زبان و گفتار مشکل دارد، نمی تواند بخواند و کسی که در خواندن مشکل دارد، نمی تواند به خوبی بنویسد. مشکلات یادگیری در خواندن به عوامل متعددی مانند، آسیب مغزی (چه بر اثر بیماری و چه بر اثر تصادفات)، غلبه مختلط مغز، محرومیت فرهنگی و محیطی، تحصیلات و والدین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده، دسترسی نداشتن به مواد خواندنی در خانه، آمادگی نداشتن برای ورود به مدرسه، وجود تاخیر در رشد بهنجار زبان و وجود اختلال در دستگاه گفتاری مربوط می شود. برخی از کودکان همان طور که در راه رفتن و حرف زدن دچار تاخیر میشوند .

در خواندن نیز با تاخیر روبرو می شود. کسب نکردن مهارتهای حافظه و ناتوانی در نا توانی در به یاد آوردن و پردازش اطلاعات

آموخته شده، علت دیگر ناتوانی در خواندن است. کودکانی که قادر نیستند تصویر حرف خاصی را به یاد آورند، با مشکل باز شناسی آن حرف و در نتیجه با مشکل خواندن روبرو می شود. (مثلاً: عدم یادآوری تفاوت حرف پ و حرف ب). تحقیقات موجود در آمریکا نشان می دهد که ناتوانی در خواندن در پسران بیشتر از دختران است، به طوری که حدود ۶۰ تا ۸۰ درصد افرادی که مبتلا به مشکلات خواندن تشخیص داده شده اند، از پسران هستند و این وضعیت ممکن است به علت اثر تعاملی جنسیت بر ژن ها و سوگیری در شاسایی و ارجاع پسران باشد.

مشکلات متداول در خواندن:

مشکلات خواندن در دانش آموزان دوره ابتدایی به ویژه در پایه اول تحصیلی به شکل های گوناگون ظا هر می شود

* دانش آموزان هنگام خواندن دچار مشکل می شود و قادر به تشخیص حروف به ویژه حروف مشابه نیست، مانند تشخیص حرف م از ب- د از ب- راز ل.

* دانش آموز هنگام خواندن، قادر نیست کلمه های مشابه را با چشم تشخیص دهد و دچار مشکلات دیداری است. به عنوان مثال، برای تشخیص غاراز-غاز- برگ ار مرگ، یا کباب از کتاب مشکل دارد.

* هنگام خواندن، آهسته، کلمه به کلمه، حرف به حرف و بریده بریده می خواند و قادر به برقراری ارتباط میان حروف و کلمه ها نیست.

* هنگام خواندن، برخی از حروف یا کلمه ها را حذف یا اضافه میکند.

* دانش آموزانی که در خواندن مشکل دارند، کودکانی هستند که در زبان و گفتار دچار مشکلند. این گونه دانش آموزان در کشیدن صدای حروف (صدا کشی) شناسایی حروف و بخش کردن کلمه ها مشکل دارند. آنها از روی حدس و گمان کلمه ها را می خوانند.

مدیریت اداره آموزش و

پرورش شهرستان سبزوار

مجتمع مشاوره و خدمات

روانشناختی سبزوار

سلسه بروشورهای

آموزشی ویژه اولیاء

بروشور شماره : ۱

ناتوانی در خواندن

مهرماه ۹۵ - ۹۴

و یا با توجه به تصویر کتاب ، به تفسیر کلمه ها می پردازند. گاهی اوقات صدای حروف را به طور جداگانه تشخیص می دهند، اما قادر نیستند آنها را با یک دیگر ترکیب کنند.

❖ دانش آموزانی که دچار ناتوانی یادگیری در خواندن هستند ، مبتلا به ناتوانی های یادگیری رشد در زمینه های توجه ، حافظه وادرك شنیداری هستند. گاهی این قبیل دانش آموزان در گوش دادن،نگاه کردن، حرکت چشم و توجه کردن، با مشکلاتی مواجه هستند.

❖ بعضی از دانش آموزان در تشخیص صداها و ترکیب آنها مشابه ناتوانند.مثلا برای این قبیل دانش آموزان تشخیص تفاوت شنیداری کلمه های پر،پرو،نرو،آبرو مار،سار،رنگ،زنگ دشوار است .

❖ گروه دیگری از دانش آموزان با مشکلات خواندن، مشکل حافظه دیداری توالی دارند وهنگام خواندن در حفظ توالی و ترتیب حروف در یک کلمه با مشکل مواجه می شوند. به عنوان مثال،به جای کبریت ،کربیت وبه جای قفسه ، قسفه می خوانند.

❖ برخی از دانش آموزان در هجی کردن و بخش کردن کلمه دچار مشکل هستند. برای مثال، دانش آموز کلمه ای را درست می خواند، اما نمی تواند حروف آن را به طور مجزا نام ببرد ویا بخش های کلمه را مشخص کند.

❖ برخی از دانش آموزان با مشکلات خواندن،دچار وارونه خوانی هستند. برای مثال زور را با روز می خوانند.

انواع ناتوانی در خواندن:

نتایج مطالعات اختلال خواندن را در دو نوع زیر تعریف میکنند.نوع اولیه اختلال در خواندن که ارثی بوده شواراست.ودر آن فردمتناوبا از وسیر های عصبی مختلف برای رمز گشایی .

کلمات که درنهایت منجر به شناختن کلمه می شود استفاده میکند. توانایی های شناختی این افرادبه ایشان اجازه می دهد که در حین خواندن، اگر چه آهسته انجام می شود، بتوانند معنی متن را درک نموده ودر نهایت ضعفشان را جبران کند.

در نوع دیگر اختلال که بیشتر تحت تاثیر محیط می باشد، فرد برای درک جملات به حافظهاش در مورد هر کلمه به جای رمز کشایی کلمات وابسته است ودر نهایت درفصیح خواندن،دقیق خواندن ودرک معنا به مشکل بر می خورد.

طبق اظهار لیون این نوع اختلال خواندن در مدارس و جوامع محروم بیشتر به چشم می خورد.

وی می گوید :برخی از کودکان در ورود به مدرسه ابتدایی با زمان کم و موقعیت دشواری برای یادگیری خواندن مواجه می شود،هر چند از قبل آشنایی مقبولی با زبان و اصول سواد وادبیات دارند. این کودکان اگر چه ناتوانی در خواندن دارند ولی می توانند آموزش های لازم برای غلبه بر این ناتوانی را ببینندو موفق باشند. اما اغلب کودکانی که تا پایان عمر اختلال خواندن دارند کسانی هستند که در خانواده های بی سواد ونوعا محروم رشد کرده اند،محیطی که خواندن و آشنایی با اصول آن تقریبا صورت نمی گیرد واین کودکان همیشه با ناتوانی در خواندن مواجه خواهند بود.

توصیه هایی برای رفع مشکلات خواندن و هجی کردن

❖ سعی کنید با مثال های واقعی و متنوع در کشیدن و باز شناسی صدای حروف و بخش کردن کلمه ها با فرزندان به تمرین بپردازید واو را به خواندن علاقمند سازید.(نان،یک بخش ونانوا دو بخش دارد)

❖ سعی کنید تمرین های مرتبط به خواندن وهجی کردن را از کلمه های ساده ، کوتاه و یک بخشیآغاز کنید و کودک را به خواندن تشویق نمایید(آب،باد، خاک، یک بخشی هستند).

❖از معلم فرزندان خواهش کنید برای فرزند شما در صورت امکان از برنامه های آموزش انفرادی استفاده کند.

❖برای صدا شناسی و صداآموزی،هم از جنبه دیداری وهم از جنبه شنیداری استفاده کنید. برای این منظور تصویر کلمه را نشان دهید ونام آن را بیان کنید،زیرا که ما ، هم با چشم وهم با گوش خود می خوانیم.

❖از خواندن کلمه های ساده شروع کنید وبه تدریج به طرف خواندن کلمه های دشوار پیش بروید وبه همین منوال خواندن جمله وسپس پارگراف را ادامه دهید.

❖بر توانایی های او تکیه کنید و مشخص نمایید فرزند شما چه حرف هایی را به درستی می شناسد وچه حرف هایی را نمی شناسد.

❖از روش قصه گویی وبازگویی قصه های کودکان در باره موضوع های مورد علاقه کودک استفاده کنید قصه های کوتاه را برای کودک بنویسید و از او بخواهید که ان را بخواند.

❖از کلمه های عینی و مصور برای تقویت خزانه واژگان کودک استفاده کنید .

❖سعی کنید با فرزندان در زمینه های یافتن کلمه های مشابه و متضاد از طریق بازی ، به تمرین بپردازید.

❖سعی کنید با فرزندان در زمینه گروه بندی کلمه ها از نظر حیوانات ، گیاهان ومانند آن به تمرین بپردازید.

❖سعی کنید برای تمرین هجی کردن از دست ها به طور هماهنگ و به روشهای دیداری ، شنیداری و حرکتی استفاده کنید .

